

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۷/۰۵

جليل غنی هروی

جنگ نیابتی که طالبان در افغانستان در خواهند داد

تأمین صلح و ثبات در افغانستان، مانند تشکیل یک حکومت قانونی و کار آمد، به خواب و خیالی مبدل شده است. مناصف اعضای کابینه آنهم به نام سر پرست و کاندیدای وزارت ها معرفی شده اند و مناصف دیگر هنوز با چانه زنی ها و اختلاف ها روی بدست آوردن کرسی های از وزارت تا معینیت و ریاست و مدیریت عمومی و کرسی نظامی بین آنانی که دم از جهاد، مقاومت، سر سپردگی برای آزادی و خدمت و انواع حبله ها و نیرنگ های دیگر از بیست سال به اینطرف لافیده اند، در هاله ای از ابهام قرار دارد. در حالی که این حکومت با گذشت تقریباً سه ماه از اعلام با تاخیر شش ماهه نتیجه انتخابات پر تقلب، و تقریباً سه ماه از تحلیف دو مدعی ریاست جمهوری در عین زمان و ساعت در ارگ ریاست جمهوری می گذرد، نتوانسته حکومتی معرفی نماید، چگونه خواهد توانست با حریفی که از بیست سال به اینطرف جنگیده و توانست خود را بر گرده ابر قدرت جهان و ملت مظلوم و قربانی این گروه دهشت افکن، به حیث جناح عمده سیاسی نه تنها در افغانستان بلکه در منطقه به همت و حيله گری های زلمی خلیل زاد جا بزند، روی منافع ملی و صلح در افغانستان از یک موقف متحد و قوی به مذاکره به نشیند و چنین مذاکراتی را اگر دایر شود، به نتیجه مطلوب برساند.

توافق امریکا با طالبان نیز که با موانع تقریباً حل نا شدنی رو برو است با در نظر داشت موقف های هر دو جانب و اصرار طالب بر رهائی جانینان و قاتلین سر سپرده و تثبیت شده ای مردم افغانستان، و مخالفت حکومت کابل به آزادی آنانیکه به جرم ثابت حق العبد زندانی هستند با رعایت احکام قوانین افغانستان، یکی از بن بستهای است که حتی تازه ترین کوشش های خلیل زاد در قطر هم به حل آن به نتیجه نرسید. البته فریاد دوام کشتار مردمان ملکی و سربازان قوای امنیتی افغانستان و خشونت های بی رحمانه از طرف طالبان، نه تنها گلون حکومت کابل، بلکه جامعه جهانی را نیز درین روز ها پاره نموده مانع عمده دیگر در مسیر آغاز مذاکرات بین الافغانی قرار دارد. در تازه ترین گزارش بروز شنبه چهارم جولای هم نماینده ملکی ناتو برای افغانستان و هم سفارت امریکا در کابل دوام خشونت ها و کشتار غیر نظامیان توسط طالبان را «غیر قابل قبول» خواندند. این در حالی است که طالبان از روز هفتم ماه جوزا تا روز چهارم ماه سرطان امسال، ۱۵۳۸ حمله را در ۳۲ ولایت کشور انجام داده اند که ۱۵۳ غیرنظامی در این حمله های طالبان جان باختند و ۳۰۰ غیرنظامی دیگر زخمی شده اند (طلوع نیوز). اینها فقط دو مورد از موانع داخلی است که یاد آوری گردید، و باز هم با یک اگر درشت و تکراری، اگر چنین مذاکراتی دایر شده بتواند در نخستین مرحله موضوع سهم طالبان در دستگاه های اداری و نظامی از طرف این گروه زیر عنوان اعتماد سازی و شراکت در قدرت مطرح خواهد شد که دران زمان با حدس قریب به یقین پلان حامی بزرگ شان پاکستان را برای اعطای مناطق مصون به طالبان، همان طوری که بار ها از جانب گلبدین حکمتیار دوست دیرین و متحد آشکار و پنهان طالبان نیز مطرح گردیده، تقاضا خواهد شد که توافق با چنان در خواستی نخستین گام در راه ایجاد دولت در داخل دولت متلاشی شده ای کنونی و ایجاد مناطق تحت اداره و نفوذ مستقیم پاکستان و در نهایت بزرگترین اقدام در از هم پاشیدگی تمامیت ارضی افغانستان خواهد بود. اینها فقط نمونه های از مشکلاتی است که در راه آغاز مذاکرات بین دو طرف یاد آوری گردید. اما بُعد دیگر قضیه پیچیده و مغلق حل سیاسی و ثبات در افغانستان، بُعد خارجی آنست که این معضله را پیچیده تر ساخته و مذاکرات و تلاش ها برای آنچه اجماع منطقوی و جهانی خوانده می شود، با هر یک از کشور های همسایه های دور و نزدیک و سایر کشور های که به نحوی از انحا در قضایای افغانستان دخیل هستند دوام دارد.

امضای موافقتنامه صلح امریکا با طالبان در ۲۹ فیبروری ۲۰۲۰ بین زلمی خلیل زاد فرستاده خاص امریکا برای صلح در افغانستان و ملا عبدالغنی برادر معاون سیاسی گروه طالبان در قطر تنها با یک گروه از طالبانی است که در افغانستان و منطقه می جنگند. گروه طالبان حد اقل به سه دسته تقسیم شده، دو گروه در داخل حلقه

مرکزی به رهبری ملا هیت الله، یکی به رهبری ملا یعقوب پسر ملا عمر و دیگری به رهبری سراج الدین حقانی مربوط شبکه دهشت افکن حقانی.

با کشته شدن ملا اختر محمد منصور در ۱۹۱۶، ملا هیت الله آخذ زاده به حیث رهبر گروه طالبان اعلام شد. درین تشکیلات جدید طالبان، سراج الدین حقانی رهبر شبکه دهشت افکن حقانی و ملا یعقوب هر دو به حیث معاونین گروه طالبان تعیین گردیدند. شورای اتلاننیک مقر در واشنگتن دی سی، یک بنیاد عمده تحقیقاتی در مسایل جهانی در تحلیل و بررسی از چگونگی اوضاع در داخل گروه طالبان تحت عنوان «گروه منقسم طالبان جنگ نیابتی را در افغانستان در خواهد داد» (۲۹ جون ۲۰۲۰) می نویسد که ملا هیت الله در اثر بیماری کرونا شدیداً مریض و شاید هم مرده باشد، و سراج الدین حقانی مرد قدرتمند و با نفوذ دیگر نیز در اثر مریضی و ویروس کرونا شدیداً مریض است، بیماری آنها زمینه را برای ملا یعقوب معاون دیگر ملا هیت الله فراهم ساخته که اداره عملیات و امور روزمره گروه طالبان را بدست گیرد. سراج الدین حقانی متحد پاکستان و القاعده است و ملا یعقوب پسر ملا عمر از عملیه صلح با ایالات متحده و نزدیکی با هند جانبداری میکند. وقتی ملا هیت الله آخذ زاده قدرت را بدست گرفت عمداً این دو شخص با نفوذ را در داخل گروه طالبان به معاونیت این گروه تعیین نمود تا از یک انشعاب نیرومند به رهبری و اتحاد هر دو در داخل گروه طالبان که برای این گروه ضربه شدیدی می بود جلوگیری کرده باشد. حالا رقابت سراج الدین حقانی و ملا یعقوب دو جناح رقیب را در داخل گروه طالبان به وجود آورده است. رقابت این دو جناح که سراج الدین حقانی مخالف سرسخت موافقتنامه صلح و متحد القاعده و پاکستان است، و ملا یعقوب موافق عملیه صلح با ایالات متحده امریکا و نزدیکی با هند. به تحلیل شورای اتلاننیک، گروه سراج الدین حقانی بر اهداف آسانتر و به اصطلاح نرم در افغانستان و همچنان به یک جنگ نیابتی بین هند و پاکستان خواهد انجامید.

سراج الدین حقانی مسؤل امور مالی شبکه حقانی است که از قاچاق مواد مخدر و جمع آوری پول از کشور های عربی و اتحاد با القاعده، منابع پولی فراوانی به آن شبکه و حالا به گروه طالبان فراهم میکند و از نفوذ عمده در داخل گروه طالبان بر خور دار است. با آزاد شدن انس حقانی برادر او از زندان کابل، موقعیت او در داخل این گروه از اهمیت و تقویت بیشتری بهره مند گردیده است. ملا یعقوب علاوه بر اداره و پیشبرد امور روزمره برای تحکیم موقف خود، اکنون امور مالی گروه طالبان را نیز بدست گرفته و کمیسیون مالی جدیدی را تعیین کرده است تا مسایل مالی دومین ثروتمندترین گروه ملیشه ای جهان را نیز تحت اداره خود داشته باشد. قیوم ذاکر یکی از اشخاص با نفوذ در ولایت هلمند با بیشترین تولید مواد مخدر در افغانستان، و ابراهیم صدر صدای با نفوذی در شورای هلمند نیز از حامیان ملا یعقوب هستند.

در حالی که دونالد ترمپ بر خروج کامل سربازان امریکائی از افغانستان طبق وعده مبارزات انتخاباتی اش در سال ۲۰۱۶ قبل از برگزاری انتخابات ریاست جمهور امسال در ماه نومبر تأکید دارد، مامورین وزارت دفاع ایالات متحده و اعضای کانگرس با این نظر دونالد ترمپ مخالف بوده و عواقب خروج سربازان امریکائی را از افغانستان فاجعه بار می خوانند.

در عین زمان اختلافات و انشعاب ناشی از مبارزه قدرت بین دو معاون این گروه در درون گروه طالبان، به مشاهده می رسد. توافق صلح امریکا با دفتر قطر با پیچیدگی های مواجهه است که انتظار آن از سالها قبل قابل پیش بینی بود. بُعد رقابت های منطوقی به خصوص بین هند و پاکستان یکی از عمده ترین موانع در راه صلح و ثبات دایمی در افغانستان پنداشته می شود. دو سال قبل یکی از مامورین پاکستان به صراحت اظهار داشت که «مسیر صلح افغانستان از کشمیر می گذرد». در اختلافات موجود بین دو جناح در گروه طالبان، به خصوص ملا یعقوب و سراج الدین حقانی، دیده می شود که باز هم هند و پاکستان برای بر آورده ساختن اهداف ستراتیژیک و منافع منطوقی شان سعی دارند موضوع اختلاف شان را با صلح در افغانستان پیوند دهند و روی همین ملحوظ یکی از دلایل سفر های متعدد و مکرر زلمی خلیل زاد به اسلام آباد و دهلی جدید شاید همین مانع باشد.

رقابت های ستراتیژیک بین هند و پاکستان یکی از عوامل عمده بی ثباتی سیاسی و دوام جنگ در افغانستان در چند دهه اخیر بوده است و این رقابت های سیاسی و اقتصادی بین دو قدرت منطوقی هم در افغانستان و هم در کشمیر، دو معضله میراث نا میمون استعمار برتانیه از ۱۹۴۷ به اینطرف هم افغانستان را به میدان نبرد رقابت ها قرار داد و هم باعث دو جنگ ویران گر بین هند و پاکستان گردید.

شورای اتلاننیک در واشنگتن دی سی یکی از نهاد های معتبر تحقیقاتی در مسایل جهانی و منطوقی، در بررسی می نویسد:

«در ماه می یک سخنگوی طالبان اظهارات تکان دهنده ای نشر نمود و الغای خود مختاری و متعاقب آن سرکوبی نظامی در هند را یک موضوع داخلی هند خواند. درست یک ماه قبل از آن، تند روان مخالف هند دیده شدند که عملیاتی را برای کشمیر در یک کمپ طالبان در افغانستان آموزش می دهند و مامورین استخبارات هند به این باورند که جیش محمد، یک گروه افراطی مستقر در پاکستان درصدد الحاق کشمیر به پاکستان است و سه کمپ آموزشی را در ولایت ننگرهار افغانستان پیش می برند و در بدل آن، جیش محمد افراد گروه حقانی را در

پاکستان آموزش می دهند. این اظهارات متناقض طالبان در برابر هند از یک انشقاق عمده ای داخلی بین جناح های ملا یعقوب و حقانی حکایت دارد. هند و پاکستان هر دو احتمال می رود از این اختلاف و انشقاق برای پیشبرد منافع امنیتی شان در منطقه بهره برداری کنند، به خصوص در حالی که ایالات متحده سر بازان خود را از افغانستان خارج می سازد و افغانستان به خطر بالقوه یک فاجعه مواجه است.»

ولی در حالی که شبکه حقانی دست نشانده ای اس آی پاکستان ارزیابی می شود، موضع گیری ملا یعقوب که بیشتر متمایل به صلح با ایالات متحده امریکا و نزدیکی با هند است، تهدید مستقیم بر اهداف عمق ستراتیژیک پاکستان در هند خواهد بود و پاکستان نمی تواند به این هدف از طریق طالبان متعهد به ملا یعقوب نایل آید. و بنا بر آن پاکستان ترجیح خواهد داد که درین موضع گیری ها بیشتر جانب شبکه حقانی را گرفته و از آن حمایت نماید. گروه حقانی در حدود پنج هزار جنگجو و تشکیلات پیشرفته و پیچیده ای مالی دارد و بدین ترتیب یکی از تهدید های نیرومند، ولو که از تشکیلات وسیعتر طالبان هم جدا گردد، به حساب می رود.

بررسی شورای اتلانتیک نشان می دهد که در حدود پنجمصد جنگجوی وفادار به لشکر طیبه پاکستان در ولایت های کنر و ننگرهار فعال هستند که بر ضد هند و طرفدار تند روان کشمیری هستند.

شورای اتلانتیک درین تحلیل خود چنین نتیجه گیری می کند: «این انکشافات خروج نظامیان امریکا را از افغانستان پیچیده خواهد ساخت. با در نظر داشت تلاش های پاکستان به مجبور ساختن امریکا به ترک افغانستان، احتمال نمی رود که نائین پاکستان مستقیم قوای ائتلاف را از ترس تحریک امریکا به عکس العمل و یا افزایش تعهد به افغانستان مورد حمله قرار دهند. اما آنها احتمالاً اهداف نرمتری را برای تحریک عکس العمل نظامیان افغان مورد حمله قرار خواهند داد تا منجر به نا کامی و شکست مذاکرات بین الافغانی گردد و دران صورت ایالات متحده انتخاب دیگری به جز دوام پشتیبانی از حکومت افغانستان و توقف خروج سربازانش نخواهد داشت و یا اینکه بگذارد که افغانستان بار دیگر به یک جنگ داخلی غوطه ور گردد که برای تبدیل شدن به یک پایگاه گروه های تند رو مساعد خواهد بود که ایالات متحده و متحدین آنرا هدف قرار خواهند داد.»

این که تا چه حد چنین پیشبینی ها و نتیجه گیری ها تحقق خواهد یافت، سوالی است که آینده، و در صورت دایر شدن مذاکرات بین الافغانی با در نظر داشت موانعی که بر سر راه چنین مذاکراتی قرار دارد، جواب خواهد. ولی سوال عمده باز هم باقی می ماند که آیا صلح بر مبنای توافقی که بین ایالات متحده امریکا و گروه طالبان، بدون اشتراک و نقش حکومت افغانستان به حیث شریک ستراتیژیک امریکا با داشتن موافقتنامه امنیتی بین دو کشور، صلح و ثبات را در افغانستان و منطقه تضمین خواهد کرد؟ جناح های دیگر و منشعب در داخل گروه طالبان و سایر گروه های تروریستی که به قول حکومت افغانستان تعداد آنها به شمول طالبان به بیست گروه می رسد، و هر یکی از این گروه ها پشتیبان ها و تمویل کنندگانی نیز در داخل و خارج افغانستان دارند، به عملیات تخریبی و حملات تروریستی شان برای بی ثبات سازی افغانستان و فراهم نمودن زمینه به تبدیل شدن افغانستان به پایگاه گروه های دهشت افکن دوام نخواهند داد؟

پایان